

Autobus- en autocarchauffeur
7de leerjaar
VII-AuAu

BRUSSEL

D/2025/13.758/015

Versie januari 2025

1 Inleiding

De uitrol van de modernisering secundair onderwijs gaat gepaard met een nieuwe generatie leerplannen. Leerplannen geven richting en laten ruimte. Ze faciliteren de inhoudelijke dynamiek en de continuïteit in een school en lerarenteam. Ze garanderen binnen het kader dat door de Vlaamse regering werd vastgelegd voldoende vrijheid voor schoolbesturen om het eigen pedagogisch project vorm te geven vanuit de eigen schoolcontext. Leerplannen zijn ingebed in het vormingsconcept van de katholieke dialoogschool. Ze versterken het eigenaarschap van scholen die d.m.v. eigen beleidskeuzes de vorming van leerlingen gestalte geven. Leerplannen laten ruimte voor het vakinhoudelijk en pedagogisch-didactisch meesterschap van de leraar, maar bieden ondersteuning waar nodig.

1.1 Het leerplanconcept: vijf uitgangspunten

Leerplannen vertrekken vanuit het **vormingsconcept** van de katholieke dialoogschool. Ze laten toe om optimaal aan te sluiten bij het pedagogisch project van de school en de beleidsbeslissingen die de school neemt vanuit haar eigen visie op onderwijs (taalbeleid, evaluatiebeleid, zorgbeleid, ICT-beleid, kwaliteitsontwikkeling, keuze voor vakken en lessen ...).

Leerplannen ondersteunen **kwaliteitsontwikkeling**: het leerplanconcept spoort met kwaliteitsverwachtingen van het Referentiekader onderwijskwaliteit (ROK). Kwaliteitsontwikkeling volgt dan als vanzelfsprekend uit keuzes die de school maakt bij de implementatie van leerplannen.

Leerplannen faciliteren een **gerichte studiekeuze**. De leerplandoelen sluiten aan bij de verwachte competenties van leerlingen in een bepaald structuuronderdeel. De feedback en evaluatie bij de realisatie ervan beïnvloeden op een positieve manier de keuze van leerlingen na elke graad.

Leerplannen gaan uit van de **professionaliteit** van de leraar en het **eigenaarschap** van de school en het lerarenteam. Ze bieden voldoende ruimte voor eigen inhoudelijke keuzes en een eigen didactische aanpak van de leraar, het lerarenteam en de school.

Leerplannen borgen de **samenhang** in de vorming. Die samenhang betreft de verticale samenhang (de plaats van het leerplan in de opbouw van het curriculum) en de horizontale samenhang tussen vakken binnen structuuronderdelen of over structuuronderdelen heen. Op die manier faciliteren en stimuleren de leerplannen leraren om over de vakken heen samen te werken en van elkaar te leren.

1.2 De vormingscirkel – de opdracht van secundair onderwijs

De leerplannen vertrekken vanuit een gedeelde inspiratie die door middel van een vormingscirkel wordt voorgesteld. We 'lezen' de cirkel van buiten naar binnen.

- Een lerarenteam werkt in een katholieke dialoogschool die onderwijs verstrekt vanuit een **specifieke traditie**. Vanuit het eigen pedagogisch project kiezen leraren voor wat voor hen en hun school goed onderwijs is. Ze wijzen leerlingen daarbij de weg en gebruiken daarvoor **wegwijzers**. Die zijn een inspiratiebron voor leraren en zorgen voor een Bijbelse 'drive' in hun onderwijs.

- De kwetsbaarheid van leerlingen ernstig nemen betekent dat elke leerling **belooftevol** is en alle leerkansen verdient. Die leerling is **uniek als persoon** maar ook **verbonden** met de klas, de school en de bredere samenleving. Scholen zijn **gastvrije plaatsen** waar leerlingen en leraren elkaar ontmoeten in diverse contexten. De leraar vormt zijn leerlingen vanuit een **genereuze** attitude, hij geeft om zijn leerlingen en hij houdt van zijn vak. Hij durft af en toe de gebaande paden verlaten en stimuleert de **verbeelding en creativiteit** van leerlingen. Zo zaait hij door zijn onderwijs de kiemen van een hoopvolle, **meer duurzame en meer rechtvaardige wereld**.
- Leraren vormen leerlingen door middel van leerinhouden die we groeperen in negen **vormingscomponenten**. De aaneengesloten cirkel van vormingscomponenten wijst erop dat vorming een geheel is en zich niet in schijfjes laat verdelen. Je kan onmogelijk over taal spreken zonder over cultuur bezig te zijn; wetenschap en techniek hebben een band met economie, wiskunde, geschiedenis ... Dwarsverbindingen doorheen de vakken zijn belangrijk. De vormingscirkel vormt dan ook een dynamisch geheel van elkaar voortdurend beïnvloedende en versterkende componenten.
- Vorming is voor een leraar nooit te herleiden tot een cognitieve overdracht van inhouden. Zijn meesterschap en passie brengt een leraar ertoe om voor iedere leerling de juiste woorden en gebaren te zoeken om **de wereld te ontsluiten**. Hij introduceert leerlingen in de wereld waarvan hij houdt. Een leraar zorgt er bijvoorbeeld voor dat leerlingen kunnen worden gegrepen door de cultuur van het Frans of door het ambacht van een metselaar. Hij initieert leerlingen in een wereld en probeert hen zover te brengen dat ze er hun eigen weg in kunnen vinden.
- Een leraar vormt leerlingen als **individuele leraar**, maar werkt ook binnen **lerarenteams** en binnen een **beleid van de school**.
- De uiteindelijke bedoeling is om **alle leerlingen** kwaliteitsvol te vormen. Leerlingen zijn dan ook het hart van de vormingscirkel, zij zijn het op wie we inzetten. Zij dragen onze hoop mee: de nieuwe generatie die een meer duurzame en meer rechtvaardige wereld zal creëren.

1.3 Ruimte voor leraren(teams) en scholen

De leraar als professional, als meester in zijn vak krijgt vrijheid om samen met zijn collega's vanuit de leerplannen aan de slag te gaan. Hij kan eigen accenten leggen en differentiëren vanuit zijn passie, expertise, het pedagogisch project van de school en de beginsituatie van zijn leerlingen.

De leerplandoelen zijn noch chronologisch, noch hiërarchisch geordend. Ze laten ruimte aan het lerarenteam en de individuele leraar om te bepalen welke leerplandoelen op welk moment worden samengenomen, om didactische werkvormen te kiezen, contexten te bepalen, eigen leerlijnen op te bouwen, vakoverschrijdend te werken, en flexibel om te gaan met een indicatie van onderwijstijd.

1.4 Differentiatie

Om optimale leerkansen te bieden is **differentiëren** van belang in alle leerlingengroepen. Leerlingen voor wie dit leerplan is bestemd, behoren immers wel tot dezelfde doelgroep, maar bevinden zich niet noodzakelijk in dezelfde beginsituatie. Zij hebben een niet te onderschatten – maar soms sterk verschillende – bagage mee vanuit de onderliggende graad, de thuissituatie en vormen van informeel leren.

Het is belangrijk om zicht te krijgen op die aanwezige kennis en vaardigheden en vanuit dat gegeven, soms gedifferentieerd, verder te bouwen. Positief en planmatig omgaan met verschillen tussen leerlingen verhoogt de motivatie, het welbevinden en de leerwinst voor elke leerling.

De leerplannen bieden kansen om te differentiëren door te verdiepen en te verbreden en door de leeromgeving aan te passen. Ze nodigen ook uit om te differentiëren in evaluatie.

Differentiatie door te verdiepen en te verbreden

Sommige leerlingen denken meer conceptueel en abstract. Andere leerlingen komen vanuit een meer concrete benadering sneller tot inzichtelijk denken. Variëren in abstractie spreekt leerlingen aan op hun capaciteiten en daagt hen uit om van daaruit te groeien.

Daarnaast bieden leerplannen kansen om de complexiteit van leerinhouden aan te passen. Dat kan door een complexere situatie te schetsen, een minder ingewikkelde bewerking of handeling voor te stellen, of door meer kennis of vaardigheden aan te bieden om leerlingen uit te dagen.

De ene context kan betekenisvol zijn voor een leerlingengroep, terwijl een andere context dan weer betekenisvoller kan zijn voor een andere leerlingengroep. Leerinhouden in verschillende contexten aanbrenge biedt kansen om leerlingen aan te spreken op hun interesses en daagt hen tegelijk uit om andere interesses te verkennen en zo hun horizon te verruimen.

In 'extra' wenken bij de leerplandoelen en in beperkte mate ook via keuzeleerplandoelen bieden we je inspiratie om te differentiëren door te verdiepen en te verbreden.

Differentiatie door de leeromgeving aan te passen

Doordachte variatie in werkvormen (groepswork, individueel, auditief, visueel, actief ...) vergroot de kans dat leerdoelen worden gerealiseerd door alle leerlingen. Het helpt hen bovendien ontdekken welke manieren van leren en informatie verwerken best bij hen passen.

De ene leerling kan snel of zelfstandig werken, de andere heeft meer tijd of begeleiding nodig. Variëren in de mate van ondersteuning, gericht aanbieden van hulpmiddelen (voorbeelden, schrijfkaders, stappenplannen ...) en meer of minder tijd geven, daagt leerlingen uit op hun niveau en tempo.

Leerlingen op hun niveau en vanuit eigen interesses laten werken kan door te differentiëren in product, bijvoorbeeld door leerlingen te laten kiezen tussen opdrachten die leiden tot verschillende eindproducten.

Het samenstellen van groepen kan een effectieve manier zijn om te differentiëren. Rekening houden met verschil in leerdoelen en leerlingenkenmerken laat leerlingen toe van en met elkaar te leren.

Technologie kan al die vormen van differentiatie ondersteunen. Zo kunnen leerlingen op hun maat werken met digitale leermiddelen zoals educatieve software of online oefenprogramma's.

Differentiatie in evaluatie

Tenslotte laten de leerplannen toe te differentiëren in [evaluatie](#) en feedback. Evalueren is beoordelen om te waarderen, krachtiger te maken en te sturen.

Na de afronding van een lessenreeks of na een langere periode gaan leraren door middel van summatieve evaluatie na waar leerlingen staan. De keuze van een evaluatie- en feedbackvorm is afhankelijk van de vooropgestelde doelen.

Formatieve evaluatie is geïntegreerd in het leerproces en gaat uit van een actieve betrokkenheid van leraar en leerling. Het zet leerlingen aan het denken over hun vorderingen en laat leraren toe om tijdens het leerproces effectieve feedback te geven. Door middel van formatieve evaluatie krijgen leraren een goed zicht op het leerproces van leerlingen zodat ze het verder gericht en waar nodig kunnen bijsturen. Het is

bovendien een rijke bron voor leraren om te reflecteren over de eigen onderwijspraktijk en de eigen pedagogisch-didactische aanpak bij te sturen.

1.5 Opbouw van leerplannen

Elk leerplan is opgebouwd volgens een vaste structuur. Alle onderdelen maken inherent deel uit van het leerplan. Schoolbesturen van Katholiek Onderwijs Vlaanderen die de leerplannen gebruiken, verbinden zich tot de realisatie van het gehele leerplan.

De **inleiding** licht het leerplanconcept toe en gaat dieper in op de visie op vorming, de ruimte voor leraren(teams) en scholen en de mogelijkheden tot differentiatie.

De **situering** geeft aan waarop het leerplan is gebaseerd en beschrijft o.a. de beginsituatie en de plaats in de lessentabel.

In de **pedagogisch-didactische duiding** komen o.a. inbedding in het vormingsconcept, de krachtlijnen, de opbouw en aandachtspunten aan bod.

De **leerplandoelen** zijn helder geformuleerd en geven aan wat van leerlingen wordt verwacht. Waar relevant geeft een opsomming of een afbakening (★) aan wat bij de realisatie van het leerplandoel aan bod moet komen. Ook pop-ups bevatten informatie die noodzakelijk is bij de realisatie van het leerplandoel. De leerplandoelen zijn gebaseerd op de minimumdoelen van de basisvorming, de specifieke minimumdoelen, de doelen die leiden naar een beroepskwalificatie of andere doelen die in regelgeving vastliggen. Indien een leerplandoel verder gaat, vind je een '+' bij het nummer van het leerplandoel. Al die leerplandoelen zijn verplicht te realiseren. In een aantal gevallen zijn keuzedoelen opgenomen; die leerplandoelen zijn weergegeven in een grijze kleur en het nummer van het leerplandoel wordt voorafgegaan door 'K'.

De leerplandoelen zijn ingedeeld in een aantal rubrieken. Bovenaan elke rubriek vind je de relevante minimumdoelen van de basisvorming, de specifieke minimumdoelen, de doelen die leiden naar een of meer beroepskwalificaties of andere doelen die in regelgeving vastliggen. Als leraar hoef je je die taal niet eigen te maken. Het volstaat dat je de leerplandoelen realiseert zoals opgenomen in het leerplan. Waar relevant wordt de samenhang met andere leerplannen in dezelfde graad aangegeven, evenals de samenhang met de onderliggende graad.

'Duiding' bij een leerplandoel bevat een noodzakelijke toelichting bij het doel. In pedagogisch-didactische wenken vinden leraren inspiratie om met het leerplandoel aan de slag te gaan. Een wenk 'extra' bij een leerplandoel biedt leraren inspiratie om verder te gaan dan wat het leerplandoel minimaal vraagt.

De **basisuitrusting** geeft aan welke materiële uitrusting is vereist om de leerplandoelen te kunnen realiseren.

Het **glossarium** bevat een overzicht van handelingswerkwoorden die in alle leerplannen van de graad als synoniem van elkaar worden gebruikt of meer toelichting nodig hebben. De **concordantie** geeft aan welke leerplandoelen zijn gerelateerd aan bepaalde minimumdoelen, specifieke minimumdoelen, doelen die leiden naar een of meer beroepskwalificaties of andere doelen die in regelgeving vastliggen.

2 Situering

2.1 Beginsituatie

Vrachtwagenchauffeur is de logische vooropleiding in de derde graad voor de studierichting Autobus- en autocarchauffeur.

2.2 Plaats in de lessentabel

Het leerplan is gebaseerd op doelen die leiden naar de beroepskwalificaties autobuschauffeur en autocarchauffeur.

Het leerplan is gericht op 22 lessen en is bestemd voor de studierichting Autobus- en autocarchauffeur. De duurtijd van die studierichting bedraagt twee semesters.

Het geheel van de vorming in elke studierichting vind je terug op de [PRO-pagina](#) met alle vakken en leerplannen die gelden per studierichting.

Een evenwichtige verhouding van onderdelen in het leerplan, zonder in een strakke opdeling in vakken te vervallen, versterkt het pedagogisch-didactisch proces.

De vertaling van de leerplandoelen in een uitdagend aanbod is een opdracht van de school en zijn lerarenteam (vakgroep). De onderlinge verdeling en de aandacht die elk doel krijgt, maken deel uit van die oefening. Dit leerplan geeft geen indicatie over de intensiteit waarmee een doel kan worden behandeld. Bepaalde doelen zullen meer onderwijstijd vragen dan andere.

3 Pedagogisch-didactische duiding

3.1 Autobus- en autocarchauffeur en het vormingsconcept

Het leerplan Autobus- en autocarchauffeur is ingebed in het vormingsconcept van de katholieke dialoogschool. In het leerplan ligt de nadruk op de levensbeschouwelijke, natuurwetenschappelijke en technische, wiskundige en maatschappelijke vorming. De wegwijzers duurzaamheid en verbeelding maken er inherent deel van uit.

Levensbeschouwelijke vorming

Levensbeschouwelijke vorming geeft leerlingen de tijd en de ruimte om te zoeken naar wie ze zijn en wat ze zullen worden. Leerlingen maken voortdurend (ethische) keuzes. Vanuit de dialoog met de eigen leefwereld, de diverse samenleving en het christelijk geloof, geven leerlingen hun levensbeschouwelijke identiteit vorm. De zeven wegwijzers bieden hen daarbij inspiratie: uniciteit in verbondenheid, kwetsbaarheid en belofte, gastvrijheid, rechtvaardigheid, duurzaamheid, verbeelding en generositeit.

Natuurwetenschappelijke en technische vorming

Via het leerplan Autobus- en autocarchauffeur worden jongeren in staat gesteld om op een methodische wijze betrouwbare kennis te verwerven. Door het inzetten van contextrijke wetenschappelijke en technische concepten leren leerlingen een fysische werkelijkheid of een natuurlijk fenomeen te vatten. Daarnaast leren ze om wetenschappelijke, technologische en wiskundige inzichten in te zetten bij hun technische realisaties. Verwondering, het voeden van nieuwsgierigheid zijn een belangrijke motor om hun realisaties technisch en wetenschappelijk te beschrijven en te verklaren.

In technische vorming wordt kennis opgebouwd. Daarbij worden het onderzoekend leren en het leren onderzoeken in het lesgebeuren geïntegreerd. Leerlingen leren in een contextrijke leeromgeving observeren, meten, onderzoeken en experimenteren en maken gebruik van hulpmiddelen en meetinstrumenten. Ze leren op een veilige en duurzame manier omgaan met materialen, chemische stoffen en technische systemen.

Tijdens de technische vorming ontwikkelen de leerlingen technisch operationele vaardigheden en technologische kennis van materialen en gereedschappen.

Simulatie- en tekensoftware kan een krachtig hulpmiddel zijn bij conceptvorming en het verwerven van inzicht in abstractere begrippen. Dat geldt zowel voor het bekijken en gebruiken van simulaties, als voor het zelf creëren ervan.

Wiskundige vorming

Wiskunde is een taal om patronen in de werkelijkheid compact en ondubbelzinnig te beschrijven en wordt daarvoor veelvuldig gebruikt in techniek. Een vlot gebruik van wiskundige symbolen en kennis van bewerkingen en conventies zijn noodzakelijke vaardigheden om technologische kennis te verwerven als om te communiceren. Het leerplan Autobus- en autocarchauffeur biedt een waaier aan opportuniteiten om de leerlingen te laten inzien hoe (op het eerste zicht abstracte) wiskundige technieken concrete toepassingen hebben.

Maatschappelijke vorming

Wetenschappen en techniek vervullen een cruciale rol in onze samenleving. De ontwikkelingen van nieuwe materialen, duurzame aandrijfsystemen en energieprestaties, connectiviteit en IoT ... hebben een grote impact op het welzijn van mensen. De leerlingen worden tijdens hun technische ontwikkelingen en realisaties gevraagd die maatschappelijke uitdagingen ter harte te nemen, kritisch te reflecteren en een rol op te nemen in innovatieve ontwikkelingen.

De wegwijzers **duurzaamheid** en **verbeelding** kleuren het leerplan Autobus- en autocarchauffeur. Werken vanuit duurzaamheid legt sterk de nadruk op de intrinsieke verbondenheid van alle dingen en mensen en het behoud en de verbetering van een duurzame wereld. Inhoudelijk gaat het ook om het belang van duurzaam omgaan met materialen en technologie met aandacht voor ecologie.

Verbeelding geeft leraren en leerlingen zuurstof om uitdagingen, vragen en problemen niet op één bepaalde manier op te lossen of te beantwoorden en om vooropgestelde methodes niet slaafs te volgen. De praktijk heeft immers in essentie een creatief karakter.

Uit die vormingscomponenten en wegwijzers zijn de krachtlijnen van het leerplan ontstaan.

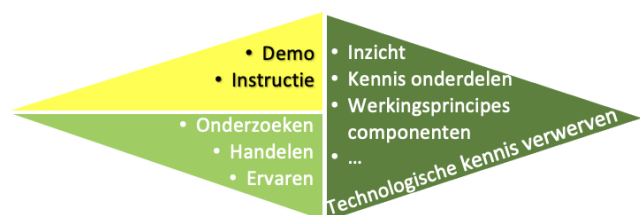
3.2 Krachtlijnen

Zinrijk en geïnspireerd: een levensbeschouwelijke en ethische gevoeligheid ontwikkelen

Leerlingen ontwikkelen een eigen kijk op mens, wereld en samenleving vanuit een levensbeschouwelijke inspiratie. Ze worden gevoelig voor wat betekenisvol is. Ze reflecteren over wat in hun eigen leven goed en minder goed loopt. Ze herkennen in concrete of beroepsgerichte ervaringen motieven en argumenten die hen uitnodigen en stimuleren om moreel te handelen. Ze leren openstaan voor de diepere dimensies van leven en leren. Ze staan ook open voor levensbeschouwelijke keuzes van anderen en gaan daarover in dialoog.

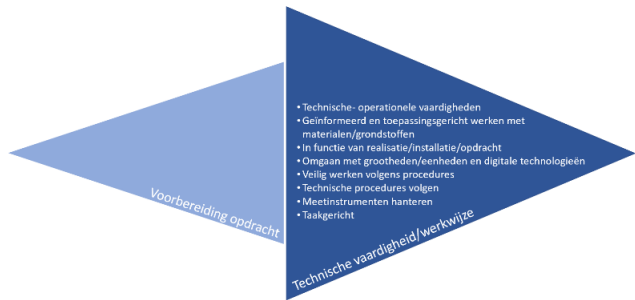
Technologische kennis verwerven

De leerlingen verwerven kennis door te onderzoeken, te ervaren, te handelen ... in een context van vervoer van personen met een autobus of autocar. Ze verwerven daarbij inzicht in het rijden met een autobus of autocar, omgaan met en informeren van passagiers, werkingsprincipes van de technische systemen in zo'n voertuig en in het hele administratieve proces, zowel in de context van en toeristische autocar als van openbaar vervoer.

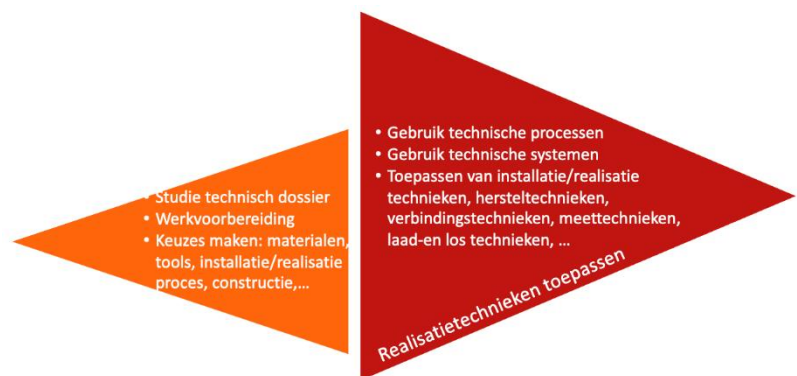
Vaardigheden en werkwijzen ontwikkelen

De leerlingen ontwikkelen technisch-operationele vaardigheden. Ze zijn taakgericht in hun concretisering en denken in functie van het klantvriendelijk vervoeren van personen over de weg. Ze leren om geïnformeerd en toepassingsgericht te werken met technische systemen in de bussen, de bussen zelf en de achterliggende administratie. Ze leren de specifieke wegcode kennen en toepassen, omgaan met passagiers en hun bagage, omgaan met urgentiemaatregelen en hun kennis inzetten tijdens een busrit.

Realisatietechnieken in technische processen en systemen toepassen

De leerlingen leren al dan niet technische processen en systemen toepassen tijdens projecten met betrekking tot het vervoer van mensen met een bus. Ze bestuderen de route en passen die tijdens de reis aan wisselende omstandigheden aan. Ze leren taakgericht zorg voor passagiers, rijtechnieken en de wegcode toepassen op het vervoer van die passagiers.

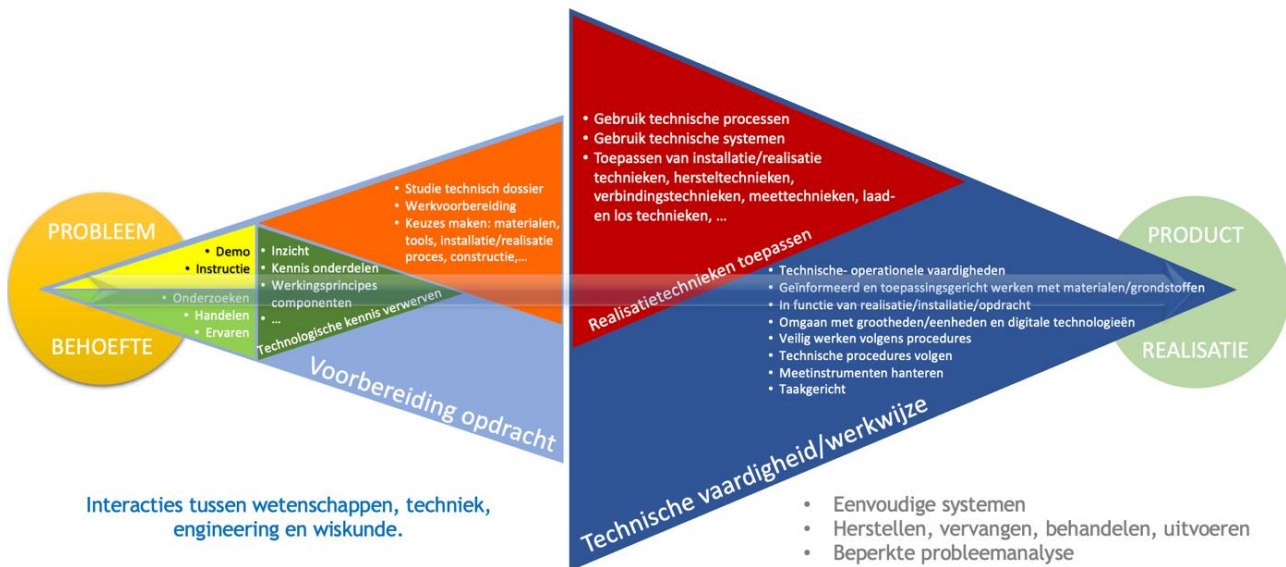
Zorg voor het milieu, veilig en ergonomisch werken vormen een rode draad doorheen de studierichting.

Interacties duiden tussen wetenschappen, techniek, engineering en wiskunde

Projectmatig werken laat toe om de interacties tussen techniek en wetenschap, tussen techniek en wiskunde en tussen techniek en de maatschappij te bekrachtigen. De leerlingen onderbouwen hun realisaties met toepassing van wetenschappelijke en wiskundige kennis. Ze gaan ook aan de slag in hun realisaties om een antwoord te geven op maatschappelijke uitdagingen zoals klimaat, energietransitie, duurzaamheid, ondersteunende processen bij noden ...

3.3 Diamantmodel

De krachtlijnen worden in dit diamantmodel voorgesteld door een aantal driehoeken die samen 'diamanten' vormen. De diamant start links met een probleem of behoefte en eindigt rechts met een product of realisatie. Je leest het model van links naar rechts.

De weergave geeft een suggestie voor een mogelijke volgorde in het aanbod en de aandacht die elke fase kan krijgen. Hoe groter de driehoek, hoe belangrijker de krachtlijn.

Voor de 7de leerjaren:

- ligt het accent op het ontwikkelen van vaardigheden en werkwijzen;
- vormt het toepassen van realisatietechnieken in technische processen, constructies en systemen een belangrijk onderdeel.

Om van een probleem, behoefte, uitdaging ... naar een realisatie, product, oplossing ... te komen, kan je

- via een demo of instructie door de leraar samen met een eenvoudig onderzoek door de leerling, inzicht geven in de werking van onderdelen en componenten. Je bouwt zo aan de nodige voorkennis;
- de opdracht voorbereiden door het technisch dossier te bestuderen, een werkvoorbereiding op te maken en de leerlingen enkele keuzes te laten maken;
- de leerlingen trainen in enkelvoudige technische vaardigheden en werkwijzen om ze toe te passen in een groter geheel.

Het is goed dat je regelmatig wijst op de aanwezigheid van wetenschap en wiskunde in de technische toepassingen. De Interacties tussen wetenschappen, techniek, engineering en wiskunde krijgen zo de nodige aandacht.

Probeer dit alles te doen binnen de thema's (context) van het leerplan Autobus- en autocarchauffeur.

Zo werk je op een geïntegreerde manier aan projecten. Voor de 7de leerjaren bestaan die projecten uit:

- complexere systemen, problemen of uitdagingen;
- herstellen, vervangen, behandelen, uitvoeren;
- met aandacht voor diagnose, probleemanalyse.

3.4 Opbouw

De rubrieken in het leerplan kennen een opbouw vanuit een sterke gemeenschappelijkheid van leerplandoelen over leerplannen heen naar richtingsspecifieke leerplandoelen. De verzameling van leerplandoelen onder een rubriek is niet te herleiden tot een opdeling in een vak of discipline.

Het leerplan Autobus- en autocarchauffeur omvat de volgende rubrieken:

- Ethiek en levensbeschouwing
- Kwaliteitsvol en veilig handelen
- Voorbereiding van de opdracht
- Rijden met een autobus en autocar
- Uitvoeren van de opdracht
- Voertuigtechnologie

3.5 Beginsituatie

Vanuit de logische vooropleiding Vrachtwagenchauffeur zijn de volgende leerplanitems in de derde graad al verworven in de context van goederentransport:

- Wettelijke vereisten
  - Gebruik van de tachograaf
  - Optreden bij ongevallen
- Rijden
  - Toepassen van de wegcode
  - Rijden met een vrachtwagen
  - Gebruik van elektronische systemen aan boord
- Basis voertuigtechnologie

Voor leerlingen uit andere vooropleidingen geldt dat die inhoud extra aandacht vergen.

3.6 Aandachtspunten

Aanpak

Overleg en een planmatige aanpak zijn belangrijk. Kennis, vaardigheden en attitudes vormen één geheel. Tijdens de voorbereiding van een opdracht worden (relevante) kennis en inzichten aangeboden om de opdracht voldoende sterk aan te vatten. De leerlingen leren ook gemaakte keuzes binnen het technisch proces te beargumenteren. Vervolgens leren de leerlingen een planning opstellen en hun werkplek organiseren. Vaardigheden en handelingen oefenen de leerlingen in gedurende de uitvoering en realisatie. Zowel het realiseren van een product als het doorlopen proces worden centraal gesteld. Reflectie op het doorlopen proces kan een belangrijk leermoment zijn voor de leerlingen en biedt kans tot remediëring.

Rijbewijs categorie D

In het structuuronderdeel Autobus- en autocarchauffeur, als vorm van externe certificering, moet de regelmatige leerling geslaagd zijn voor de proeven tot het behalen van het rijbewijs D en de basiskwalificatie vakbekwaamheid voor chauffeurs groep D.

Context

De leerlingen dienen hun opleidingstraject te vervullen binnen deze verschillende contexten: autobus en autocar. Het leerplan Autobus- en autocarchauffeur betreft zowel geregeld, ongeregeld als bijzonder geregeld vervoer.

Werkplekieren

Verschiedende vormen van werkplekieren kunnen een meerwaarde bieden voor de realisatie van dit leerplan en voor de voorbereiding op een vlotte overstap naar de arbeidsmarkt. Werkplekieren omvat een breed continuüm van leeractiviteiten die gericht zijn op het verwerven van algemene en beroepsgerichte competenties waarbij de arbeidssituatie de leeromgeving is. Het kan onder meer gaan om gesimuleerde werkomgevingen, observatie-activiteiten, praktijklessen op verplaatsing en leerlingenstages. De school heeft de ruimte om een beleid uit te stippelen over welke vormen van werkplekieren een plaats krijgen in de lespraktijk en met welk doel werkplekieren wordt ingezet.

Complementaire leerplannen

Voor het zevende leerjaar zijn complementaire leerplannen ontwikkeld zoals Communicatie en interactie, Maatschappelijke oriëntatie en Ondernemerschap. Voor de vorming van leerlingen kan het een meerwaarde zijn om bij de realisatie van leerplandoelen uit dit leerplan de link te leggen met een of meer aspecten uit de complementaire leerplannen waarvoor de school al dan niet heeft gekozen.

3.7 Leerplanpagina

Wil je als gebruiker van dit leerplan op de hoogte blijven van inspirerend materiaal, achtergrond, professionalisering en lerarennetwerken, surf dan naar de [leerplanpagina](#).

4 Leerplandoelen

4.1 Ethiek en levensbeschouwing

LPD 1 + De leerlingen reflecteren over ethische keuzes.

Wenk: Je kan aandacht hebben voor ethische keuzes die voortvloeien uit de deontologie of plichtenleer. Vanuit casussen reflecteer je met leerlingen over deontologische principes eigen aan het beroep van chauffeur zoals integriteit, discretieplicht, privacy, vertrouwen, het respecteren van de professionele gedragscode binnen de organisatie, het opbouwen van een professionele relatie met collega's ... Je kan leerlingen erop wijzen dat een aantal deontologische principes zijn verankerd in regelgeving.

Wanneer leerlingen inzicht hebben in verschillende principes kan je hen in gesimuleerde situaties of via casuïstiek ethische keuzes laten duiden.

Wenk: Je kan focussen op vragen of dilemma's waarmee werknemers dagelijks in contact

komen. Zowel de omgang met en vragen van collega's, passagiers ... kunnen leiden tot ethische vragen die ethische keuzes tot gevolg hebben, bv.

- hoe verhoud je je tegenover de diversiteit in de samenleving?
- reageer je op situaties van discriminatie of xenofobie?
- waarom is respect voor hiërarchie belangrijk binnen het bedrijf?
- waarom word je gescreend om toegang te krijgen tot een beroep of werkplek?
- gebruik je het voertuig als een goede huisvader.
- hoe reageer je als een collega de (veiligheids)regels niet volgt?
- hoe verhoud je je tegenover werk in de illegaliteit?

Wenk: Je kan met je leerlingen een klasdiscussie voeren vanuit een aangebrachte casus uit de actualiteit of naar aanleiding van een ervaring tijdens werkplekleren. Je kan, bv. in samenspraak met de leraar Godsdienst (derde graad), leerlingen kaders of modellen aanreiken om te reflecteren over morele of ethische vragen. Ze bieden leerlingen taal om ethische keuzes te bespreken.

Wenk: Je kan aan de hand van voorbeelden uit de actualiteit moeilijke of meer complexe situaties die leiden tot ethische vragen en keuzes bespreken. Het kan bv. gaan over grensoverschrijdend gedrag ... Ook meer maatschappelijke onderwerpen kunnen ter sprake komen: de plaats van camerabewaking op straat versus respect voor privacy, werken met bodycams bij politie ...

Extra: Je kan de kennis van leerlingen verdiepen door ethische vragen te benaderen vanuit een bepaalde ethische stroming zoals de plicht- en gevolgenethiek of waardenethiek.

LPD 2 + De leerlingen dialogeren open en constructief over levensbeschouwing, inspiratie of zingeving.

Duiding: Je kan met leerlingen in gesprek gaan over zingeving of levensbeschouwing. Wanneer je met leerlingen in dialoog gaat over zingeving, bespreek je ervaringen die betekenis of zin geven aan je leven of je bestaan. Zingeving betekent het zoeken naar de zin, de richting of het doel van het leven of van grote ervaringen, gebeurtenissen in het leven.

Duiding: Je kan met leerlingen reflecteren en in dialoog gaan over inspiratie. Inspiratie komt van het Latijnse woord 'inspirare' dat letterlijk 'inademen' of 'inblazen' van een ziel of 'geest' betekent. Waar iemand zijn inspiratie, innerlijke kracht, bezieling, enthousiasme, gedrevenheid of 'vuur' uithaalt is heel persoonlijk. Dat kan zijn uit natuur, muziek, kunst, literatuur, sport, religie, maar ook een mens of een gebeurtenis kan dienen als bron van inspiratie.

Duiding: Wanneer mensen een soort Grote houvast of een overkoepelende visie op het leven en op wat het leven zin geeft delen, dan spreek je over een levensbeschouwing. Levensbeschouwingen geven een antwoord op vragen over de oorsprong van het universum en de mens, delen opvattingen over de mens (mensbeeld) en bepalen vanuit een visie op moraal en ethiek (wat is goed en kwaad) het dagelijks handelen. In religieuze levensbeschouwingen of godsdiensten staat het bestaan van een of meerdere goden centraal en de antwoorden die daaruit voortvloeien. Seculiere levensbeschouwingen, zoals het humanisme, vertrekken vanuit de mens om zin en vorm aan het leven te geven.

Wenk: Je kan gebeurtenissen en ervaringen tijdens werkplekleren aangrijpen om met dit leerplandoel aan de slag te gaan.

Wenk: Je kan met leerlingen in dialoog gaan aan de hand van een aantal algemene vragen die hen als professionele beroepsbeoefenaar kunnen beroeren zoals

- wat inspireert je om voor dit beroep of voor deze opleiding te kiezen?
- wat versta je onder levenskwaliteit en waar ligt voor jou de balans tussen levenskwaliteit en werk?
- wat geeft jou energie?
- hoe kunnen mensen hoop vinden in situaties van kwetsbaarheid, bv. confrontatie met de ziekte van een collega, een overlijden ...? Hoe kunnen de christelijke visie en andere levensbeschouwelijke visies op hoop een uitdaging vormen voor de eigen visie?

Wenk: In functie van het omgaan met diversiteit op de werkvloer kan je leerlingen constructief kritisch laten reflecteren over eigen en andere levensbeschouwingen:

- wat betekent het dragen van levensbeschouwelijke tekens voor jou?
- hou je rekening met collega's die vasten en waarom zou je dat doen?
- welke culturele gewoonten herken je bij jezelf en bij collega's? Bv. respect voor ouders, de rol van vrouwen en mannen in het huishouden, religieuze rituelen of feestdagen ...

Wenk: Je kan met leerlingen in dialoog gaan over de wijze waarop je vanuit het beroep van chauffeur mee verantwoordelijkheid kan dragen voor je omgeving, de aarde ... (ecologisch bewustzijn - schepping). Je kan met hen reflecteren over de mate waarin zij dat een belangrijke waarde vinden in de uitoefening van een beroep.

Wenk: Vanuit concrete situatieschetsen kan je met leerlingen stilstaan bij vragen waar ze mogelijk als chauffeur mee worden geconfronteerd zoals

- waar haal je de kracht om staande te blijven in stressvolle situaties?
- wat heb je nodig om je gedragen te weten in het omgaan met kwetsbare situaties: het omgaan met personen met een bijzondere kwetsbaarheid, bv. psychische kwetsbaarheid, het omgaan met verdriet of kwaadheid van passagiers ...
- hoe ga je met collega's of medeleerlingen in dialoog over moeilijke thema's zoals een ouder die ziek is, ouders die scheiden, een overlijden?

4.2 Kwaliteitsvol en veilig handelen

Doelen die leiden naar BK

LPD 3 De leerlingen handelen

- **in teamverband (organisatiecultuur, communicatie, procedures);**
- **kwaliteitsbewust en volgens kwaliteitsnormen;**
- **economisch en duurzaam;**
- **hygiënisch.**

Wenk: Door in teamverband te werken leren de leerlingen (met respect) samenwerken, elkaars talenten respecteren, afspraken maken en naleven.
Ze leren aanwijzingen volgen, problemen melden, communiceren en rapporteren.

Wenk: Het rijden doet de chauffeur alleen, binnen zijn takenpakket werkt hij echter in team samen met andere chauffeurs, dispatcher, technici die de bus onderhouden en herstellen, opdrachtgever, reisleader ...

Wenk: Je kan aandacht hebben voor de attitude van een chauffeur. Voorbeelden zijn:

- respect voor het voertuig en de bagage van de passagiers;
- beleefdheid;
- persoonlijke hygiëne en voorkomen;
- meedenken over kostprijs van de route (tol, parkeren, afstand) ten opzichte van tijdswinst voor de passagiers;
- omgaan met afval van de passagiers;
- reinigen van bus en toilet;
- ...

LPD 4 De leerlingen passen veiligheidsvoorschriften, veiligheidsrichtlijnen en milieunormen toe.

Wenk: Een veilige houding en werkomgeving worden versterkt als de leerlingen leren gevaarlijke situaties inschatten, herkennen en melden:

- is alles aanwezig en in goede staat in het voertuig: veiligheidsgordels, noodhamertjes, fluohesjes, EHBO-kit ...?
- zijn de mechanische sloten van de deuren open zodat ze geopend kunnen worden in geval van nood?
- werken alle systemen: binnen- en buitenverlichting, geen waarschuwingslampjes op het dashboard, vloeistofpeilen, (nood)deuren ...

Een aangereikte beknopte checklist kan een hulp zijn voor de leerlingen.

Wenk: Je kan aandacht hebben voor:

- veilig vervoer van schoolkinderen;
- de afspraken die een chauffeur met zijn passagiers kan maken voor een veilige en aangename reis.

Wenk: Ook maatregelen, procedures of richtlijnen in specifieke situaties kunnen aan bod komen:

- blussen bij brand;
- EHBO bij ongeval;
- diefstal;
- evacuatie van het voertuig;
- ...

Wenk: Je kan met de leerlingen werken rond zorg dragen voor het voertuig en het materiaal. Je kan met de leerlingen een prijsopgave voor een herstelling na (klein) ongeval bespreken.

Wenk: Je kan de leerlingen wijzen op de Codex over het welzijn op het werk. Die vormt een geheel van technische en organisatorische maatregelen met als doel arbeidsongevallen en beroepsziekten te voorkomen.

LPD 5 De leerlingen nemen een ergonomische houding aan bij werkzaamheden.

Wenk: Je kan met de leerlingen de ergonomische knelpunten bespreken.
Je kan aandacht besteden aan de fysieke belasting van bepaalde taken en aangeven hoe je die kan verlichten.
Je kan aandacht hebben voor de zithouding tijdens het rijden.
Je kan met de leerlingen het gebruik inoefenen van hulpmiddelen om bagage te laden en te lossen.

LPD 6 De leerlingen communiceren klant- en doelgericht.

★ Courante vaktermen in Frans en Engels

Wenk: Je kan aandacht hebben voor communicatie met

- de dispatcher, over de haalbaarheid van de rit, rekening gehouden met moment en verkeersdruk, 1 of 2 chauffeurs, type voertuig, lokale regels of vergunningen om passagiers op een geschikte plaats te kunnen afzetten ...;
- de passagiers, over de reis en de bestemming, bezienswaardigheden, afspraken voor een vlotte en veilige reis ...;
- de reisleader, over geschikte stopplaatsen en de bereikbaarheid ervan met het voertuig, manier van anticiperen op omstandigheden, medeverantwoordelijkheid bij het naleven van de afspraken ...;
- de herstellingswerkplaats, over defecten, specifieke geluiden, bij pech ...;
- de zaakvoerder van het bedrijf, werkgever.

Wenk: vakterminologie in Frans en Engels:

- weersomstandigheden: regen, mist, zonnig ...;
- verkeersomstandigheden: vlot verkeer, file, druk ...;
- waarschuwingsboodschappen op al dan niet actieve verkeersborden;
- onderdelen van het voertuig;
- terminologie die op reis- of boorddocumenten wordt gebruikt;
- ...

Wenk: Je kan aandacht hebben voor het gebruik van moderne technologie om in een andere taal te communiceren.

4.3 Voorbereiding van de opdracht

Doelen die leiden naar BK

LPD 7 De leerlingen vergelijken voertuigen en hun uitrusting.

Wenk: Je kan aandacht hebben voor een breed scala aan voertuigen, waarin ook micromobiliteit, vrachtvervoer, vrijetijdsvoertuigen ... een plaats kunnen hebben.
Je kan voertuigen op veel gebieden vergelijken, volgens:

- aandrijving: energiebron, aandrijflijn ...;
- gebruik: snelheid, toepassing ...;
- wettelijke aspecten: euronormering, LEZ ...;
- type: autobus, autocar met slaapgelegenheid, SUV, cross-over, bestelwagen, break, comfort voor de chauffeur en de passagiers aan boord van het voertuig ...

Wenk: Je kan technische eigenschappen zoals vermogen, toerental, snelheid, draaicirkel, acceleratie, verbruik ... vergelijken. Je kan gebruik maken van de voertuigtypes die op de boorddocumenten van voertuigen worden vermeld.
Je kan specifieke uitrusting, afhankelijk van het type voertuig, en de toepassing vergelijken.

LPD 8 De leerlingen plannen een opdracht, rekening houdend met de reistijd en de verkeersomstandigheden.

Wenk: De analyse van de opdracht is de eerste stap bij het voorbereiden van de planning. De opdracht kan worden geanalyseerd aan de hand van de instructies, mondelinge of schriftelijke aanwijzingen, samenstelling van de passagiersgroep ...

Wenk: De voorbereidende werkzaamheden zoals het plannen van de route in combinatie met de rij- en rusttijden, praktische organisatie van de (meerdaagse) rit, aanvragen van de nodige vergunningen ... zijn hier erg belangrijk.
Je kan aandacht hebben voor een reis met 2 chauffeurs.
Je kan de leerlingen een checklist aanreiken als hulpmiddel bij het plannen van de reis.

Wenk: Je kan aandacht hebben voor geschikte en toegelaten plaatsen om passagiers te laten in- en uitstappen.

Wenk: Je kan, in samenhang met LPD 5, bepalen welk voertuig en welke uitrusting geschikt is voor deze specifieke rit: aantal en type passagiers, stedelijke context of compacte rotondes waar een korte draaicirkel belangrijk is, nood aan sneeuwkettingen ...

Wenk: Je kan aandacht hebben voor een aantal geografische basisbeginselen: ligging van landen, steden, streken ... tegenover elkaar, verbindingswegen, hoogteligging en -verschillen, weersomstandigheden ...

LPD 9 De leerlingen interpreteren de boorddocumenten van een voertuig categorie D.

Wenk: Het komt er vooral op aan de leerlingen via een opdracht of project inzicht te geven in de boorddocumenten van een autobus of autocar.
Met boorddocumenten worden alle documenten bedoeld die bij het voertuig zelf horen: keuringsdocumenten, verzekeringsdocumenten, kentekenbewijs, gelijkvormigheidsattest, vignetten ...

Wenk: Heb ook aandacht voor het gevolg dat de leerlingen moeten geven aan wat ze terugvinden op de boorddocumenten:

- geldigheid van verzekeringsdocument of keuringsattest;
- aanwezigheid van alle documenten;
- ...

Je kan aandacht hebben voor de verantwoordelijkheid die de chauffeur hierbij draagt.

4.4 Rijden met een autobus en autocar

Doelen die leiden naar BK

LPD 10 De leerlingen passen de wegcode toe.

Wenk: Breng ook de voorwaarden voor het verwerven en behouden van het rijbewijs onder de aandacht van de leerlingen.

Wenk: Je kan ook aandacht hebben voor de verantwoordelijkheden van reisleider en passagiers.

LPD 11 De leerlingen rijden met een autobus en autocar.

Wenk: Belangrijke onderwerpen bij dit leerplandoel:

- de invloed van slaap, medicatie, alcohol en voeding op het rijden;
- zuinig, ecologisch, economisch rijden;
- defensief rijden;
- remtechniek;
- juist gebruik van de technologie aan boord van het voertuig;
- ...

Wenk: Je kan het gebruik van sneeuwkettingen onder de aandacht brengen.

Wenk: Je kan aandacht hebben voor het manoeuvreren met het voertuig:

- uitstappen en parkeerplaats afstappen;
- hulp vragen om buiten te kijken;
- gebruik van technologie;
- ...

LPD 12 De leerlingen gebruiken de tachograaf en tolwegensystemen.

★ Rechten en plichten van bestuurders (sociaal klimaat)

Wenk: Gebruik van de tachograaf:

- rij- en rusttijden;
- detachering;
- cabotage;
- ...

Wenk: Schenk voldoende aandacht aan de sociale wetgeving.

4.5 Uitvoeren van de opdracht

Doelen die leiden naar BK

4.5.1 Algemeen

LPD 13 De leerlingen anticiperen tijdens het uitvoeren van de opdracht.

Wenk: Je kan aandacht hebben voor de invloed op de opdracht door

- weersomstandigheden;
- verkeersomstandigheden;

- passagiers: verloren of vergeten documenten, ziekte, gedrag ...;
- beslissingen van de reisleader tijdens de opdracht;
- technische omstandigheden: defecte systemen van het voertuig of de weginfrastructuur;
- ...

Je kan gebruik maken van

- tablet of telefoon;
- camerasystemen;
- navigatiesystemen;
- Fleet Management Systemen;
- toldevices;
- informatie van en communicatie met collega's, reisleader, passagiers ...;
- ...

LPD 14 De leerlingen gebruiken elektronische systemen aan boord van de autobus en autocar.

Wenk: Elektronische systemen, zoals

- navigatie;
- camera's;
- tolheffing;
- ADAS, ...
- kaarten;
- systemen in de weginfrastructuur;
- ...

LPD 15 De leerlingen interpreteren de reisgebonden documenten en vullen ze aan.

★ Douane-administratie Landspecifieke reglementering

Wenk: Reisgebonden documenten:

- rittenadministratie (running board);
- namenlijst van de passagiers, met nodige gegevens afhankelijk van reglementering van het desbetreffende land;
- vergunningen;
- dagcontract voor gelegheidschauffeurs;
- ...

Wenk: Je kan aandacht hebben voor de verantwoordelijkheid die een chauffeur heeft voor de rit, correcte administratie, zijn passagiers en hun bagage ...

Wenk: Je kan aandacht hebben voor persoonlijke documenten zoals

- rijbewijs;
- code 95;
- rijgeschiktheidsattest;
- chauffeurskaart;

– ...

LPD 16 De leerlingen treden op bij ongevallen, schade en diefstal.

★ Technische kenmerken en werking van veiligheidsvoorzieningen

Wenk: Heb aandacht voor de attitude bij een ongevalssituatie: rustig, beleefd blijven, hulpvaardig zijn, veilig handelen ...

Wenk: Je kan een stappenplan van de eerste hulp met de leerlingen bespreken.
Je kan de leerlingen een brandblusser leren gebruiken.
Je kan aandacht hebben voor de invloed van nieuwe technologie tijdens een ongevalssituatie.

Wenk: Je kan aandacht hebben voor EHBO.

Wenk: Je kan aandacht hebben voor het voorkomen van ongevallen, schade of diefstal:

- defensief rijden;
- zijn alle luiken gesloten zodat diefstal wordt vermeden;
- uitstappen of de reisleader inschakelen bij het oprijden van een nieuwe, krappe plaats;
- vallen en uitglijden voorkomen;
- ...

LPD 17 De leerlingen vullen het Europees aanrijdingsformulier in.

Wenk: Je kan de leerlingen een onvolledig ingevuld aanrijdingsformulier aanreiken om hen alert te maken op het volledig en correct invullen ervan.
Het invullen van het aanrijdingsformulier kan digitaal gebeuren.

LPD 18 De leerlingen ontvangen passagiers aan boord van het voertuig, bewaken hun comfort en handelen klantvriendelijk.

Wenk: In samenhang met LPD 5 kan je aandacht hebben voor

- het bevragen van het welbevinden van de passagiers: “is het goed in mijn bus?”.
- het informeren voor de passagiers:
  - verstel- en comfortmogelijkheden van de stoelen;
  - werking en bedieningsmogelijkheden van de koeling en verwarming, persoonlijke verlichting, beeld en geluid;
  - waarom stopt de bus hier?
  - we gaan nu op zoek naar geschikte parkeerplaats, waarna iedereen het voertuig kan verlaten ...
- het opvolgen en handhaven van gemaakte afspraken.

Wenk: Je kan aandacht hebben voor

- de invloed van de rijstijl op het comfort en welbevinden van passagiers;
- goede instellingen van de klimaatregeling in de passagiersruimte;
- comfortabel geluidsniveau van muziek of omgeroepen boodschappen;
- netheid van het voertuig.

Wenk: Bij het ontvangen van passagiers aan boord kan je aandacht hebben voor:

- het verwelkomen van passagiers;
- het bieden van hulp bij het opstappen: oprijplaten voor rolstoelgebruikers, mensen met veel of zware bagage, kinderwagen, dieren ...
- pas vertrekken als elke passagier veilig zit;
- ...

LPD 19 De leerlingen gaan gepast om met een reizigersgroep.

★ Groepsdynamica en technieken voor conflictvoorkoming en -beheersing

Wenk: Je kan aandacht hebben voor goede afspraken met passagiers:

- dragen van de veiligheidsgordel;
- gebruik van toilet;
- welke bagage in de bus, welke bagage in de bagageruimte;
- afvalbeleid;
- ...

Wenk: Je kan aandacht hebben voor

- de rechten en plichten van de chauffeur en de passagiers;
- het nodige aanpassingsvermogen van een chauffeur aan de groep passagiers die hij vervoert;
- de diversiteit in groepen die worden vervoerd:
  - leeftijd: een daguitstap met ouderen versus een schoolreis;
  - samenhang van de groep: allemaal individuen die elkaar niet kennen versus een grote vriendengroep;
  - doel van de reis: korte verplaatsing versus meerdaagse reis;
  - ...
- klachten en klachtenbehandeling;
- voorkomen van conflicten;
- goede samenwerking met de verantwoordelijke of begeleider van de reis.

4.5.2 Autobusrit

LPD 20 De leerlingen verkopen en controleren vervoersbewijzen.

Wenk: Je kan aandacht hebben voor technologie die wordt ingezet om vervoersbewijzen te verkopen en te controleren.

Je kan aandacht hebben voor het opvolgen van de passagierslijst.

LPD 21 De leerlingen brengen passagiers naar hun bestemming volgens een vooraf bepaalde route.

Wenk: Je kan aandacht hebben voor de voorbereiding op het rijden van een vooraf bepaalde route: op navigatie rijden, verkeersknooppunten, specifieke haltes, reageren op haltevraag van passagiers ...

Wenk: Je kan aandacht hebben voor het gebruik van specifieke technische systemen aan boord van het voertuig zoals

- luchtvering;
- halterem;
- knielsysteem van de ophanging;
- informatieschermen;
- ...

LPD 22 De leerlingen informeren reizigers over reistijden en aansluitingen.

Wenk: Je kan aandacht hebben voor het interpreteren van de situatie, de aansluitingen, eventuele problemen enerzijds en voor het communiceren daarover met de passagiers anderzijds.

Je kan aandacht hebben voor de maximale capaciteit van het voertuig.

Wenk: Je kan aandacht hebben voor het actief informeren van passagiers, maar ook voor het eerlijk en correct antwoorden op vragen van passagiers.

4.5.3 Autocarrit

LPD 23 De leerlingen beheren, controleren, laden en lossen bagage.

Wenk: Je kan aandacht hebben voor het beheren, controleren, laden en lossen van de bagage afhankelijk van

- soort bagage: harde of zachte koffer, voedingsmiddelen, vervoersmiddelen, ski's ...;
- de passagier: afstapplaats, als lid van een groep;
- labeling van de bagage.

Wenk: Je kan aandacht hebben voor het omgaan met zware bagage.

Je kan aandacht hebben voor hulpmiddelen: rijplaat, labelsscanner, lift, pictogrammen ...

Je kan aandacht hebben voor bagage die een risico inhoudt: gasfles(je), apparaten met batterijen, vloeistoffen die kunnen lekken, bagage die beschadigd kan raken of andere bagage kan beschadigen ...

LPD 24 De leerlingen informeren passagiers over de reis, een route, (tussen)bestemming of bezienswaardigheden.

★ Geografische en culturele omgeving

Wenk: In samenhang met LPD 5 komt het erop neer dat de leerling praktische info meegeeft met de passagiers zoals

- waarom stoppen we hier?
- wat kun je hier doen, zien, eten of drinken?
- waar staat deze plek bekend voor?
- timing van (een deel van de) reis;
- ...

Wenk: Je kan aandacht hebben voor het interpreteren van de situatie en eventuele

problemen bij het bereiken van de (tussen)bestemming enerzijds en voor het communiceren daarover met de passagiers anderzijds.

Wenk: Je kan aandacht hebben voor diverse thema's waarover passagiers kunnen worden geïnformeerd zoals

- natuur;
- landschap, geografie;
- geschiedenis;
- godsdienst;
- cultuur;
- ...

Wenk: Je kan aandacht hebben voor het actief informeren van passagiers, maar ook voor het eerlijk en correct antwoorden op vragen van passagiers.

Wenk: Je kan aandacht hebben voor enkele geografische basisbeginselen: ligging van landen, steden, streken ... tegenover elkaar, verbindingswegen, hoogteligging en -verschillen, weersomstandigheden ...

4.6 Voertuigtechnologie

Doelen die leiden naar BK

LPD 25 De leerlingen controleren het voertuig voor vertrek.

Wenk: Het is belangrijk dat de leerlingen de basiscontroles en bijstellingen doen om op een correcte manier te kunnen vertrekken, bv.

- bandendruk controleren en bijstellen;
- vloeistofniveaus controleren en bijvullen;
- controle op lekkages, persluchtlekken bijvoorbeeld;
- controle op schade;
- ...

LPD 26 De leerlingen duiden de technische hoofdonderdelen van een autobus en autocar aan en benoemen ze.

Wenk: Technische onderdelen zoals motor, accu's, dieseltank, adBlue tank, radiator, uitlaat, assen, stuurinrichting en remmen.

LPD 27 De leerlingen lichten de opbouw en de principiële werking van het chassis, de ophanging, de aandrijflijn, het remsysteem en de veiligheidsvoorzieningen toe met het oog op veilig en duurzaam gebruik.

Wenk: Je kan daarbij verschillende technische deelsystemen aan bod laten komen:

- chassis;
- ophanging;
- aandrijflijn;
- remsysteem;

- elektrisch systeem;
- veiligheidssystemen;
- rijkhulpsystemen;
- functie van verschillende vloeistoffen;
- ...

Wenk: Bij het toelichten van de werking van deze technische systemen is het belangrijk om de link te leggen met het rijden met de autobus of autocar: gebruik van motorkoppel, overbrenging, derde remsysteem ...

5 Basisuitrusting

Basisuitrusting verwijst naar de infrastructuur en het (didactisch) materiaal die beschikbaar moeten zijn voor de realisatie van de leerplandoelen.

Om de leerplandoelen te realiseren dient de school minimaal de hierna beschreven infrastructuur en materiële en didactische uitrusting ter beschikking te stellen die beantwoordt aan de reglementaire eisen op het vlak van veiligheid, gezondheid, hygiëne, ergonomie en milieu. Specifieke benodigde infrastructuur of uitrusting hoeft niet noodzakelijk beschikbaar te zijn op de school. Beschikbaarheid op de werkplek of een andere externe locatie kan volstaan. We adviseren de school om de grootte van de klasgroep en de beschikbare infrastructuur en uitrusting op elkaar af te stemmen.

5.1 Infrastructuur

Een leslokaal

- dat qua grootte, akoestiek en inrichting geschikt is om communicatieve werkvormen te organiseren;
- met een (draagbare) computer waarop de nodige software en audiovisueel materiaal kwaliteitsvol werkt en die met internet verbonden is;
- met de mogelijkheid om (bewegend beeld) kwaliteitsvol te projecteren;
- met de mogelijkheid om geluid kwaliteitsvol weer te geven;
- met de mogelijkheid om draadloos internet te raadplegen met een aanvaardbare snelheid.

Toegang tot (mobile) devices voor leerlingen.

5.2 Materiaal, toestellen, machines en gereedschappen

- Didactisch materiaal:
  - didactische bagage;
  - didactische opstelling(en) voor voertuigtechnologie:
    - chassis;
    - ophanging;
    - aandrijflijn;
    - remsysteem.
- Informatie- en communicatiemedia: simulatiehard- of software voor de digitale tachograaf.
- Autobus/autocar met moderne elektronische- en rijkhulpsystemen en alle veiligheidsuitrusting.
- Oefenterrein inclusief uitrusting.

Het aanwezige materiaal is voldoende voor de grootte van de klasgroep.

5.3 Materiaal en gereedschappen waarover elke leerling moet beschikken

Om de leerplandoelen te realiseren beschikt elke leerling minimaal over onderstaand materiaal. De school bespreekt in de schoolraad wie (de school of de leerling) voor dat materiaal zorgt. De school houdt daarbij uitdrukkelijk rekening met gelijke kansen voor alle leerlingen.

- Persoonlijke en collectieve beschermingsmiddelen: fluohesje.

6 Glossarium

In het glossarium vind je synoniemen voor en toelichting bij een aantal handelingswerkwoorden die je terugvindt in leerplandoelen en (specifieke) minimumdoelen van verschillende graden.

Handelingswerkwoord	Synoniem	Toelichting
Analyseren		Verbanden zoeken tussen gegeven data en een (eigen) besluit trekken
Beargumenteren	Verklaren	Motiveren, uitleggen waarom
Beoordelen	Evaluëren	Een gemotiveerd waardeoordeel geven
Berekenen	Berekeningen uitvoeren	
Berekeningen uitvoeren	Berekenen	
Beschrijven	Toelichten, uitleggen	
Betekenis geven aan	Interpreteren	
Een (...) cyclus doorlopen	Een (...) proces doorlopen	Via verschillende fasen tot een (deel)resultaat komen of een doel bereiken
Een (...) proces doorlopen	Een (...) cyclus doorlopen	Via verschillende fasen tot een (deel)resultaat komen of een doel bereiken
Evaluëren	Beoordelen	
Gebruiken	Hanteren, inzetten, toepassen	
Hanteren	Gebruiken, inzetten, toepassen	
Identificeren		Benoemen; aangeven met woorden, beelden ...
Illustreren		Beschrijven (toelichten, uitleggen) aan de hand van voorbeelden
In dialoog gaan over	In interactie gaan over	
In interactie gaan over	In dialoog gaan over	
Interpreteren	Betekenis geven aan	
Inzetten	Gebruiken, hanteren, toepassen	
Kritisch omgaan met	Kritisch gebruiken	
Kwantificeren		Beredeneren door gebruik te maken van verbanden, formules, vergelijkingen ...

Onderzoeken	Onderzoek voeren	Verbanden zoeken tussen zelf verzamelde data en een (eigen) besluit trekken
Onderzoek voeren	Onderzoeken	Verbanden zoeken tussen zelf verzamelde data en een (eigen) besluit trekken
Reflecteren over		Kritisch nadenken over en argumenten afwegen zoals in een dialoog, een gedachtewisseling, een paper
Testen	Toetsen	
Toelichten	Beschrijven, uitleggen	
Toepassen	Gebruiken, hanteren, inzetten	
Toetsen	Testen	
Uitleggen	Beschrijven, toelichten	
Verklaren	Beargumenteren	Motiveren, uitleggen waarom

7 Concordantie

7.1 Concordantietabel

De concordantietabel geeft duidelijk aan welke leerplandoelen de doelen die leiden naar een of meer beroepskwalificaties (BK) realiseren.

Leerplandoel	doelen die leiden naar een of meer beroepskwalificaties
1+	-
2+	-
3	BK 1; BK 2; BK 3; BK 4; BK k
4	BK 4; BK k
5	BK 4
6	BK 1; BK 15; BK 16; BK b
7	BK j
8	BK 13
9	BK 8; BK 9
10	BK l
11	BK 6; BK e
12	BK 8; BK f; BK i; BK l
13	BK 13; BK j
14	BK h; BK j

15	BK 8; BK c; BK l
16	BK 10; BK h
17	BK 10
18	BK 5; BK 7; BK 11; BK j
19	BK 11; BK g
20	BK 17
21	BK 12
22	BK 16
23	BK 14
24	BK 15; BK d
25	BK 9
26	BK a; BK m
27	BK a; BK e; BK h; BK m

7.2 Doelen die leiden naar een of meer beroepskwalificaties

1. De leerlingen werken in teamverband (organisatiecultuur, communicatie, procedures).
2. De leerlingen handelen kwaliteitsbewust.
3. De leerlingen handelen economisch en duurzaam.
4. De leerlingen handelen veilig, ergonomisch en hygiënisch.
5. De leerlingen ontvangen passagiers aan boord van het voertuig.
6. De leerlingen besturen en bedienen een autobus en autocar.
7. De leerlingen bewaken het comfort van passagiers.
8. De leerlingen houden de werkadministratie bij (zoals uurroosters, traject en ongevallen).
9. De leerlingen controleren het voertuig voor vertrek.
10. De leerlingen voeren urgentiemaatregelen uit in geval van ongeval, schade en diefstal en waarschuwen de betrokken diensten.
11. De leerlingen handelen klantvriendelijk.
12. De leerlingen brengen passagiers naar hun reisbestemming volgens een vooraf bepaalde route.
13. De leerlingen bepalen een route naargelang de reistijd en verkeersomstandigheden.
14. De leerlingen beheren, controleren, laden en lossen bagage.
15. De leerlingen informeren passagiers over de reis, een route, (tussen)bestemming of bezienswaardigheden.
16. De leerlingen informeren reizigers over reistijden en aansluitingen.
17. De leerlingen verkopen en controleren vervoersbewijzen.

Aanvullende onderliggende kennis

De opgenomen kennis staat steeds in functie van de specifieke vorming van deze studierichting.

- a. Basisprincipes van autocar- en autobusmechanica
- b. Courante vakterminologie in Frans en Engels
- c. Douane-administratie
- d. Geografische en culturele omgeving
- e. Krachten, overbrenging en koppel in functie van veiligheid

- f. Rechten en plichten van bestuurders (sociaal klimaat)
- g. Groepsdynamica en technieken voor conflictvoorkoming en -beheersing
- h. Technische kenmerken en werking van de veiligheidsvoorzieningen
- i. Tolwegensystemen
- j. Uitrusting van het voertuig
- k. Veiligheids-, milieu- en kwaliteitsnormen
- l. Wegcode en reglementering voor personenvervoer met inbegrip van landspecifieke reglementering
- m. Werkingsprincipes van de onderdelen van een autobus en autocar met het oog op veilig en duurzaam gebruik

Inhoud

1	Inleiding	3
1.1	Het leerplanconcept: vijf uitgangspunten	3
1.2	De vormingscirkel – de opdracht van secundair onderwijs	3
1.3	Ruimte voor leraren(teams) en scholen	4
1.4	Differentiatie	4
1.5	Opbouw van leerplannen.....	6
2	Situering	6
2.1	Beginsituatie	6
2.2	Plaats in de lessentabel.....	7
3	Pedagogisch-didactische duiding	7
3.1	Autobus- en autocarchauffeur en het vormingsconcept.....	7
3.2	Krachtlijnen	8
3.3	Diamantmodel	10
3.4	Opbouw.....	11
3.5	Beginsituatie	11
3.6	Aandachtspunten.....	11
3.7	Leerplanpagina.....	12
4	Leerplandoelen	12
4.1	Ethiek en levensbeschouwing	12
4.2	Kwaliteitsvol en veilig handelen.....	14
4.3	Vorbereiding van de opdracht	16
4.4	Rijden met een autobus en autocar.....	17
4.5	Uitvoeren van de opdracht	18
4.5.1	Algemeen	18
4.5.2	Autobusrit	21
4.5.3	Autocarrit	22
4.6	Voertuigtechnologie.....	23
5	Basisuitrusting	24
5.1	Infrastructuur	24
5.2	Materiaal, toestellen, machines en gereedschappen.....	24
5.3	Materiaal en gereedschappen waarover elke leerling moet beschikken	25
6	Glossarium	25

7	Concordantie	26
7.1	Concordantietabel.....	26
7.2	Doelen die leiden naar een of meer beroepskwalificaties	27